

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za ostanila se plačuje od navadne vrstice, če se natično enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volitve so blizu, torej na delo!

Volitve za deželni zbor štajarski so že razpisane, in sicer se bo volilo za kmečke občine v ponedeljek, dne 21. septembra, za mesta, trge in kupčijski zbornici pa dne 23. septembra. Naših vrlih kmetov ni treba več učiti, kako naj volijo; oni so politično že izšolani in volijo soglasno, kakor jim svetujejo njih zaupni možje in pa voditelji, ki so združeni v »Slovenskem društvu«. To društvo postavlja kandidate, kakoršnih smo potrebni, krščanske, modre in pravične može.

Svet je v naših časih tako zmeden, kakor bi bil iz ojníc vržen: vse je nezadovoljno, vsi tožijo o krivicah in o slabih časih; oglašajo se različni zdravniki, in vsak priporoča drugo zdravilo za bolni človeški rod in drugo vez za razvozlano človeško družbo. V tej zmehnjavi, ko nobeden prav ne vé, komu bi verjel, mora biti naša vodnica sv. vera, to je večna resnica, katero nam je sam božji Sin iz nebes prinesel. Zato priporočamo za poslance krščanske može, kateri bodo, od sv. vere razsvetljeni, vselej pravo pot zadeli, da nam pomagajo in nam pripomorejo do dobrih postav.

Ker je pa za poslanca treba tudi precej skušnje tega bridkega pozemskega življenja in nekaj učenosti, zato priporočamo za poslance vselej najmodrejše može, kar jih v svoji sredi imamo. Kdor je pa krščanski in moder, je tudi pravičen; in kdor je pravičen, se bo potegnil za revno delavno ljudstvo, kjerkoli se mu krivica godi, potegnil se bo pa tudi za slovenske pravice, saj mi Slovenci nič krivičnega ne terjamo, ampak le to, kar nam gre po božjih in človeških postavah. Take kandidate bo postavilo »Slovensko društvo«, in mi smo preverjeni, da bodo tudi ti izvoljeni. —

Slovenci se pa ne smemo zadovoljiti samo s kmečkimi občinami, mi moramo svojo srečo poskusiti tudi v mestih in trgih. Mi ne potrebujemo tujih žrebljev v našem telesu, mesta in trgi na slovenski zemlji morajo slovenski biti. V resnici je tudi večina prebivalcev v teh mestih in trgih slovenska, kar se za »Nemca« šteje, so ponemčenci ali pa odpadniki t. j. nemškutarji, ki dostikrat še dobro nemški ne znajo. Da bi nam taki jezike kazali in nam noge podstavljali, tega nam ravno ni treba trpeti. Če že prav na prvi naskok ne zmagamo, vendar moramo svetu pokazati, da ta mesta in ti trgi niso tako »čisto nemški«, kakor jih nemško-liberalni časniki opisujejo. Po vseh spodnještajarskih mestih mora slovenska stranka svoje slovenske kandidate postaviti.

Samo v Mariboru bo bolje kazalo, priporočiti v volitev nemškega krščanskega socialista. Tacega bi lahko volili: 1. Slovenci; 2. vsi duhovniki in drugi verni katoličani; 3. vsi Nemci, ki so pristaši dr. Luegerja in njegove protijudovske stranke, in takih je v

Mariboru vsaki dan več. Ako pridno delamo in v Mariboru lepo število glasov za takega kandidata vkup spravimo, potem se bo sama od sebe rodila misel, da je treba v Mariboru ustanoviti krščansko-socialno stranko, katera bi se nemškim nacionalcem in liberalcem nasproti postavila; Slovencem pa bi morala nehlinjeno, odkritosrčno pravičnost obljubiti. To bi se iz Maribora kmalu raztrosilo po vseh spodnještajarskih mestih in trgih, v katerih bi potem drug, boljši duh zavladal; dosedanje sovraštvo med Slovenci in Nemci bi prenehalo in se v prijaznost spremenilo; imeli bi spet ljubi mir, katerega sam Bog ljubi in zapoveduje, dokler je mir pravičnosti, ne pa mir, ki ga naredi kruta sila. Na delo torej rojaki, volitve so blizu!

Iz oklica združene katoliške ljudske stranke na Koroškem.

(O deželnozborskih volitvah.)

Katoličani, Nemci in Slovenci, spoznavamo, da je božja previdnost ločila ljudi po narodih. Samo krščanska pravičnost more rešiti in odstraniti tudi težave, ki nastajajo vsled tega, ker so na svetu različni narodi. Z ozirom na skupna krščanska načela in iz ljubezni do skupne avstrijske domovine bodo se naši poslanci obeh narodov medsebojno podpirali. Samo ob sebi se razume, da bodo svoje posebne narodne težnje odkritosrčno zastopali. Nad narodnostjo nam je vera; katoliška vera veže avstrijske narode s cesarsko hišo; ravno tista vera bode tudi podlaga miru med Nemci in Slovenci na Koroškem. — Kar pa zadeva posamezne točke in opravke deželnega zbora in odbora, bodo se naši poslanci ozirali na to-le:

Deželne potrebščine in javne stavbe. Ko se ohranjujejo in napravljajo neobhodno potrebne ceste, urejajo potoki in hudourniki ter zboljšajo zemljišča, je skrbeti za to, da se pri tem mejaši preveč ne obložijo. Velike stavbe in krajevne železnice naj se, kedar je le mogoče, zidajo, ne da bi bilo treba zvišati deželnih določil, z radodarnimi doneski, podporami in drugimi dohodki; vselej mora se gledati na to, da se o pravem času poplača (amortizuje) dolg, ki se je napravil.

Šola. Po sklepih avstrijskih katoliških shodov in po skupnem pastirskem listu avstrijskih škofov (1890) želimo in hočemo pred vsem za katoličane katoliške šole, katere država po svoji pravici nadzoruje. Šole naj se uravnajo drugače za mesta in drugače za deželo, ker so po mestih in po deželi tudi čisto drugačne potrebe, na katere se more šola ozirati; dalje hočemo šole, v katerih se otroci poučujejo na podlagi materinega jezika in šole, v katerih se morejo šolarji (ako je potreba) na-

učiti obeh deželnih jezikov; hočemo, da se bolj odraščena mladina poučuje tudi v gospodarskih in obrtnih stvarih in da solske oblasti pazijo tudi na obnašanje mladine. Občine naj dobijo večjo pravico pri nastavljanju posameznih učiteljev. Učitelje hočemo gledé njihove službe, plače in povišanja obvarovati vsake samovolje, naj pride od katerekoli strani.

Zahtevamo, da se veronauk zopet vpelje v višje razrede celovške realke in da se poskrbi za veronauk v vseh nadaljevalnih in strokovnih šolah.

Denarno gospodarstvo. Skrbeti je, da dežela ne izdaja več, kakor ima dohodkov, s tem, da se kolikor le mogoče ne sklepajo stvari, katere nalagajo vedno večje in težke stroške: poskrbijo naj se tudi novi dohodki, ki davkoplačevalce kolikor mogoče varujejo novih plačil. Ob enem naj se povišajo lastni dohodki deželnih zakladov (fondov) in čim preje zopet doplača domstikalni zaklad; zgodi naj se to z izvanrednimi dohodki, založbami, z dohodki iz prodanih posestev in prihodnjih prebitkov od državnih davkov. Kedar se razdelijo prebitki od državnih davkov, ali ko se izpeljuje nova davčna postava, ali če se volijo davčne komisije ali se pregleduje zemljiško-davčni kataster itd., naj se po vseh okrajih koroške dežele podpirajo v prvi vrsti tisti, ki so v gospodarskem oziru slabši in torej podpore najbolj potrebni.

Národno gospodarstvo. V smislu onih socijalnih (družabnih) preosnov, za katere se potegujejo naši somišljeniki v deželi in državi že skozi desetletja, naj se obrtne in bodoče kmetske zadruga posvetujejo o socijalno-političnih postavah ter jih krajevnim razmeram primerno izpeljujejo. Strokovno znanje in izkušnja množ, združenih v zadrugah, naj se porabi zato, da pride deželni zbor do dobro pripravljenih sklepov, ki se morejo tudi izvršiti. Želimo torej, da se utrdijo lastninske in dedne pravice pri zemljiščih, da se uravnajo trgovinske zadeve in zalaganje vojne; hočemo, da se vendar enkrat reši vprašanje o živinski soli, o lovski in gozdni postavi na korist kmetom, da se razvija posojilništvo in zavarovanje; potegujemo se za to, da se odstranijo termínska trgovina in prekupovanje, sleparsko tékmo vanje, ponarejanje jedil in druge občeškodljive krivice. Izobražujejo in npravstveno povzdigujejo naj se posli in učenci v družinah, šolah, pri gospodarstvu in v delavnicah. Delujemo na to, da se znova povzdigneta kmetski in obrtni stan, da pridejo do boljših razmer vsi delavci, zlasti oni, ki so po starosti obnemogli, in da se sploh pospešujejo vse občekoristne naprave.

Občinske zadeve. Hočemo, da se že obstoječe npravstveno-policijske postave in ukazi natančneje izpolnjujejo. Kedar se pregledujejo blagajnice, kakor tudi o drugih priložnostih, naj deženi odbor občine primerno pouči in jih napeljuje, da in kako naj vsako leto napravljajo natančen račun o dohodkih in stroških; naj varéno gospodarijo s premoženjem, zmanjšujejo dolgove in zlasti za reveže primerno poskrbijo.

Deželni zbor naj primerno vpliva na to, da se nova domovinska postava in postava o preskrbovanju revežev sklene in izvrši po načelu, da je najprej družina dolžna skrbeti za svoje domače, ko se postarajo ter trpijo pomanjkanje; z ozirom na to dolžnost je treba varovati gospodarje, ko prejemajo dedščino. Če je kdo od družine skozi dolga leta ali celo življenje služil na tujem, naj njegov gospodar sam ali združen s svojimi stanovskimi sodrugi skrbi za zavarovanje zoper nezgode in v starosti. Še le konečno preide ista dolžnost na občino, oziroma na deželo in državo.

Deluje naj se tudi zoper prevelika bremena, ki se nalagajo mestnim in kmečkim občinam v prenesenem delokrogu.

Volilna pravica. Hočemo da se vpeljejo neposredne (direktne) volitve za deželni zbor tudi v kmečkih občinah, pa s tajnim glasovanjem; volilni kraji naj bodo občine. Volilni okraji naj se pravično razdelijo in postavno naj se zabrani vsaka zloraba volilne pravice.

Cerkvene zadeve.

Žiće in trije novomašniki.

Že dolgo so se Žičani veselili nove maše v svoji duhovniji. Zakaj sedanji rod se ni imel take slovesnosti v svoji domačiji. Toda zdaj je napočil čas zaželenega radovanja za čistitega zlatomašnika, domačega župnika Zabukoškega, pa tudi za vse vernike. Na dan sv. Jakoba t. l. je bila cela župnija v praznični obleki. Kako pa to? Takrat so se Žičani pripravljali za slovesen vsprejem treh svojih novomašnikov.

Večina občinskih odbornikov in njim na čelu gospod zupan, pa tudi drugi gospodarji so se s sedmerimi vozovi peljali v Poličane k brzovlaku, da bi v imenu veselih župljanov pozdravili došle novoposvečene svoje rojake in da bi jih spremili do svoje župnijske cerkve. Kdo bi popisal veselje in radost žiških faranov, ki so v obilnem številu zbrani čakali prihoda svojih ljubljenih posvečencev! Med gromenjem možnarjev se pripeljejo k cerkvi z ovenčanimi konji na lepi kočiji vsi trije novomašniki skupaj. Pred cerkvijo je bila množica ljudstva. Tu je tudi stala lepa vrsta šolarjev in belo oblečenih šolaric pod vodstvom krščansko-narodnega učitelja. Tri deklice v deviškem oblačilu stopijo iz vrste in podajo vsakemu gospodu primicijantu ukusno sestavljen šopek. Potem se gospodi novomašniki nekoliko časa prijazno pogovarjajo s pozdravljajočimi sorodniki in znanci ter se podajo v cerkev, kjer imajo slovesne litanijske Matere božje z dvema blagoslovoma. Ko ljudje prejmejo novomašniški blagoslov, se razidejo na dom z radostnim in ganjenim srcem, da je žiško župnijo doletela letos čast treh primicij.

Gotovo ni bolj veselega shoda na Slovenskem, kakor so nove maše ali primicije. Pač je za celo duhovnijo nova maša domačega rojaka veselje in čast. »Župnija, ki dokaj svojih rojakov vrlih mašnikov ima, je svete matere katoliške cerkve rožni vrt«, so rekli naš slavni vladika Slomšek. In tak rožni vrt je tudi žiška župnija. V njej so zrastle tri rože, ki so v tem letu dosepele do najlepšega cveta. Kolika čast in sreča je to za Žičane! Ni je župnije v naši vladikovini, ni je na Štajarskem, ni je na Avstrijskem in v celi Evropi, da popolnoma brez skrbi smemo trditi: »Celi svet nima kraja, kjer bi v enem letu trije novomašniki, sorodniki iz ene vasi stopili pred oltar, da bi služili Bogu najvišjemu najimenitnejšo daritev. Kar pa nima celi svet, s tem se lahko ponašajo Žičani.

Dne 2. avgusta se je vršila slovesnost prve žiške primicije. Kakor sploh na Slovenskem, je bila tudi ta slovesnost dvojna: cerkvena in narodna. Gledé obeh naj se omenja na kratko le to, kar je lastno le tej primiciji, kar posebno njo odlikuje.

V cerkvi je imel slavnostni govor ljutomerski gospod kaplan Fr. Brglez, bratranec gospoda primicijanta Fr. Gosaka. Z ognjevito besedo je gospod pridigar razložil imenitnost duhovskega stanu. In dolgo še bodo vedeli verniki povedati zlate nauke in resnice, katere jim je tako mično polagal na srca. Daj Bog, da bi jih tudi vsikdar izpolnjevali! Pohvalno moramo tudi omeniti krasno ubrano cerkveno petje.

Narodna slovesnost te primicije se je vršila